

РЕЦЕНЗИЯ

от доц. д-р Гергана Христова Дянкова,
ЮЗУ „Неофит Рилски“ – Благоевград

на дисертационен труд на тема

„Оптимизиране на актьорската психотехника чрез куклено-театрална изразност (в обучението на студентите – бъдещи актьори)“, представен за вътрешна защита съобразно процедура за присъждане на ОНС „доктор“

Област на висше образование: 1. Педагогически науки,

Професионално направление: 1.3. Педагогика на обучението по...,

Докторска програма: Методика на обучението по словесно-изпълнителско и театрално изкуство

Автор: Мирослав Костадинов Стоилов

Научен ръководител: доц. д-р Златко Павлов

Представеният дисертационен труд е резултат на сериозния през последните години интерес на Мирослав Стоилов към потенциала на куклено-театралните изразни средства, разгадаван и дискутиран в полза на обучението на драматични актьори. Изборът на темата свидетелства за осъзнаване значимостта на обществено-культурните и конкретно изследователските аспекти на проблематиката, а за докторанта това е сериозно основание и необходимост от съответна задълбочена разработка.

Актуалност на дисертационния труд:

Разработената проблематика е актуална и значима по посока на съвременните образователни тенденции в областта на методиката на обучение по театрално изкуство:

- актуална, заради стремежа към постигане на синергичен ефект и компетенция от синтетичен тип, тъй като изследва възможности за оптимизиране на актьорската психотехника чрез куклено-театрална изразност;
- и значима, предвид обогатяването и систематизирането на съществуващите досега спорадични и непълни проучвателски опити в

областта на театралната педагогика за концептуализиране на интегративен подход в методиката на обучение по театрално изкуство.

Именно тези ресурси в аспекта на колективно-синтетичното творене, каквото е театърът, настоящият дисертационен труд изследва, за да разкрие ефективността на куклено-театралните изразни средства за оптимизиране на актьорската психотехника в обучението на студенти – бъдещи актьори.

Познаване на проблема:

Представеният дисертационен труд показва, че докторантът познава литературата и научните достижения както в областта на театралното изкуство, така и за теоретико-методическите измерения на прилежащите му форми. Подчертавам значението на това познание, тъй като именно равнището на неговата задълбоченост и аналитичност придобива определящо значение за настоящото изследване, предвид специфичните компоненти на драматичния и кукления театър.

Структуроопределяща сред тях е актьорската психотехника, към чието оптимизиране е насочен изследователският фокус.

Така дефинирана докторантската тема е интердисциплинарна по своя характер – в аналитичната интерпретация са преплетени пресечните точки на педагогиката, методиката, психологията, драматичното и куклено-театралното изкуство, а заложената в експерименталното изследване цел е конкретна и реално постижима.

Методика на изследване:

Приложените основни и съществуващи методи предоставят различен ракурс и всеобхватност на изследваните възможности за оптимизиране на актьорската психотехника чрез куклено-театрална изразност.

Постигнатата целесъобразност на изследователския инструментариум свидетелства за прецизен подбор на изследователската методика като

адекватна на поставените цели и продуктивна с оглед приложната насоченост на резултатите.

Структура и характеристика на дисертационното изследване

Дисертацията е в обем от 186 страници, а общо литературните източници са представени от 137 публикации, от които 15 са на латиница. Приложенията са в 7 страници и 13 броя снимков материал.

Изложението е структурирано във въведение, четири глави, заключение, литература и приложения. Основните изследователски параметри са зададени в следната взаимовръзка: историко-теоретически аспекти на театралната среда (първа глава), тезиси на актьорската психотехника (втора глава), експериментална програма за оптимизирано овладяване на актьорската психотехника (трета глава) и анализ на резултатите от експеримента (четвърта глава).

Така очертаната обща структура на изложението е разгърната в параграфи, които логически-последователно разкриват същностните характеристики на театралното и куклено-театралното изкуство и анализират педагогическите им ракурси.

Самото изложение притежава ясна насоченост, която авторът определя като „осмислено и по-пълноценно сближаване на работните схеми между драматичното и кукленото изкуство, с целенасоченост и акцент към актьорската психотехника и спомагателното действие, което оказва работата с куклено-театралните изразни средства за нейното по-пълноценно овладяване от актьорите, посветили се на драматичното изкуство“ /с.8/.

Добросъвестно проучената и подробно очертана картина на постиженията и тенденциите в тази област е безспорно качество на труда. В тази посока дисертационният труд респектира с високо овладяна материя, потвърждение за което е не само сериозният теоретичен анализ, но и открояването на авторската позиция на фона на явно или

контекстуално полимизиране в научния текст. Впечатлява и изследователското умение проблемът да бъде дискутиран в глобален спектър, чийто дискурс постепенно стеснява обсега на фокусиране и анализ и го подчинява на актуалните нужди на практиката.

В отговор на тази потребност, дисертационният труд успява дефинитивно да обобщи основните концепции в театрално-педагогическата теория и практика и да диференцира целесъобразни куклено-театрални изразни средства, подпомагащи и дообогатяващи необходимите умения у обучаваните бъдещи актьори.

Сред положителните качества, отличаващи дисертационната разработка, особена стойност в научно-изследователски аспект й придават следните доказателства за сполучливо вътрешно-смислово единство и систематика:

- Представено е интересно и задълбочено изследване върху процеса на овладяване на актьорската психотехника в обучението по актьорско майсторство за драматичен театър. В изследователски фокус е целепоставен въпросът за нейното оптимизиране посредством креативно осмислено сближаване на работните схеми между драматичното и кукленото изкуство.
- Аргументационната си платформа изследването изгражда двупланово: чрез интерпретативен анализ на театрално-педагогическите концепции от една страна и от друга – чрез корелативен анализ на мотивацията, потребностите и активностите на студентите – бъдещи актьори.
- Научният апарат е заложен компетентно с прецизно формулирани цел, хипотеза и задачи, с точно дефинирани обект и предмет, което придава яснота на проблемите и предпоставя ефективното реализиране на изследването. В стройно композиран вид са разгледани и основанията, детерминиращи избора на куклено-театралните изразителни образни

системи като подходящо средство за оптимизиране на актьорската психотехника на студентите по актьорско майсторство.

• Върху основата на коректно презентирани и анализирани театрални теории са представени разбириятията за актьорската психотехника, както и значението ѝ за развитието на актьорския инструментариум. Формулирана е собствена дефиниция (с. 48) и е обусловена систематизация на елементите на актьорската психотехника, което определям като амбициозен и успешен опит за научното им прецизиране в съдържателен и функционален аспект. Така създаденият теоретичен базис придава необходимия стабилитет и концептуалност на изследвания проблем и обосновава Теоретичен модел за оптимизирано овладяване на актьорската психотехника (с. 93-121).

• Обособените в разработения нов модел обучителни етапи в овладяването на куклено-театралните изразни средства са целесъобразни предвид осигуряването на ефективни техники и подходи както с подчертано индивидуален, така и с общо приложим характер. Този начин за поетапно разкриване на процеса е креативен предимно поради обвързването със специфични техники, съдействащи за разширяване, допълване и обогатяване на актьорския диапазон с подходящо подбрани изразни средства и системи от съдържателно обхватната образност на куклено-театралното изкуство. Това прави етапите и принадлежащите им обучителни модули (с. 102-116) достъпни за оценка, от която експериментално да се изведе обективната им значимост за оптимизирано овладяване на актьорската психотехника.

• Върху основата на прецизно изведени критерии за пълноценно овладяна актьорска психотехника (с.121) е изследвано функционирането на модела в контролирана експериментална учебна среда. Получените емпирични данни са статистически анализирани и от резултатите са

формулирани уместни изводи, кореспондиращи с поставените задачи, което разкрива умения за добра изследователска стратегия и реализация.

Научни и научно-приложни приноси на дисертационния труд.

Сред постиженията в дисертационния труд като научно-приложни приноси следва да се отбележат:

- систематизирани и коректно анализирани са разбиранятията за актьорска психотехника и е обоснован теоретичен модел в контекста на съвременната театрална педагогика;
- разработена е обучителна технология за оптимизирано овладяване на актьорската психотехника чрез специфично селектирани техники за куклено-театрална изразност;
- обособени са базисни обучителни етапи и са операционализирани основни модули за прилагане на куклено-театрални средства, оптимизиращи овладяването на актьорската психотехника у студенти – бъдещи драматични актьори;
- изведен е комплексен инструментариум, който обективира пригодността и ефективността на предложения модел за оптимизирано овладяване на актьорската психотехника чрез куклено-театрална изразност.

Мнения, препоръки и бележки

Доказаното от докторанта умение за добър стил, с богато нюансирана и асоциативна мисъл и точен изказ допринася за по-ясното и пълноценното възприемане на разработената технология с оглед актуалната ѝ практическа значимост.

Авторство на дисертационния труд и приносите

Дисертационният труд е оригинална авторска разработка върху коректно цитиран и аналитично интерпретиран теоретичен базис. В съдържателно отношение формулираните в автореферата приноси отразяват реално изследователските постижения.

Приложението към документите проект за автореферат отговаря на изискванията и отразява всички основни компоненти на дисертацията.

Приведената справка за публикациите и участията на дисертанта в научни форуми удовлетворява количествените изисквания за придобиване на образователната и научна степен "доктор", а тези активности намират адекватна включеност в разработката и са допълнителен аргумент, потвърждаващ нейната компетентност.

Заключение

Споделените позитивни оценки оформят крайната ми позиция относно предложения за рецензиране дисертационен труд.

Считам, че разработката на Мирослав Стоилов се отличава с предимства в своята научно-приложна насоченост, което е основание да му бъде присъдена образователната и научна степен „доктор“.

Дата 29.10.2015,
Благоевград.

Рецензент:
(доц. д-р Г. Дянкова)

